

DECIZIE

24 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și d Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență :

Președinte – Svetlana Filincova,

judecători – Galina Stratulat, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu, Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Musteață Tatiana,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată ”Capital Absolut” către Tatiana Musteață privind încasarea datoriei, dobânzii contractuale, penalității, dobânzii de întârziere, cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2020 prin care s-a respins apelul declarat de Musteață Tatiana și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 4 iulie 2019,

c o n s t a t ă :

La 25 mai 2018, S.R.L. „Capital Absolut” s-a adresat în instanța de judecată, cu cerere de chemare în judecată către Tatiana Musteață cu privire la încasarea datoriei, dobânzii contractuale, penalității, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, a reiterat că, în temeiul contractului de împrumut nr. 3/26-17 din 26 iulie 2017, S.R.L. „Capital Absolut”, a acordat Tatianei Musteață, un împrumut în sumă de 20000 lei cu o dobândă fixă de 0,5% pe zi, conform art. 6.1 din contract, pe un termen de 30 zile.

Astfel, potrivit contractului termenul limită de rambursare a împrumutului a fost stabilit la data 24 august 2017.

Reclamantul a invocat că, Tatiana Musteață nu a efectuat careva achitări. Contrar obligației asumate, debitoarea nu și-a onorat angajamentul asumat prin contractul de împrumut și nu a achitat împrumutul și dobândă totală în termen, prin ce a încălcat pct. 9.2 din contract, care prevede că, nerespectarea de către împrumutat a obligațiilor asumate în cadrul prezentului contract conferă societății comerciale dreptul de a lua următoarele măsuri: declararea creditului scadent anticipat și plătitibil cu toate dobânzile și penalitățile aferente; recuperarea creditului din conturile bancare ale împrumutatului; urmărirea silită a bunurilor împrumutatului, inclusiv acela găjate (în cazul constituirii gajului).

În scopul soluționării pe cale amiabilă a litigiului, a adus la cunoștință părâtei despre comiterea încălcărilor prevederilor contractuale prin numeroase apeluri telefonice, întocmirea și expedierea la adresa indicată de părât notificări și avertizări prin care a informat că intenționează să-și exercite unul din drepturile sale prevăzute de contract în scopul acoperirii datoriei restante pe cale silită.

Sustține că a expediat notificări pe care debitoarea le-a recepționat, însă le-a lăsat fără răspuns și executare, prin ce se demonstrează rea-credința, or, în notificare pârâtei i s-a acordat termen de 7 zile pentru achitarea benevolă a datoriei.

La 26 martie 2018, suma datoriilor împrumutatei pârâtei Tatiana Musteață este constituită din datoria la împrumut - 20 000 lei; dobândă contractuală – 3 000 lei și penalitate - 41 400 lei (calculată conform formulei 180 zile x 230 lei).

Dobândă contractuală a fost calculată conform cap. 6 din contract pentru perioada de 30 zile, la 0,5 % pe zi, începând cu 26 iulie 2017-24 august 2017, iar, conform pct. 6.3 al contractului, dobânda la 30 zile pentru suma împrumutului de 20 000 lei a fost calculată în sumă de 3 000 lei.

Penalitatea a fost calculată din data punerii pârâtei în întârziere - 25 august 2017 și până la 25 februarie 2018, adică pentru 180 zile, 230 lei pentru fiecare zi calendaristică de întârziere conform tabelului nr. 3 din capitolul 8 al contractului.

În temeiul art. 619 din Codul civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada de întârziere, în cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei care constituie 5% peste rata dobânzii și definitiv va constitui suma de 1 393,97 lei, pentru perioada 25 august 2017 – 26 martie 2018.

Afirmă că, în temeiul prevederilor art.585 și art. 619 din Codul civil, dobânda de întârziere se va plăti pe toată durata întârzierii, până în ziua executării obligației pecuniare de către debitor, or, dacă la momentul emiterii hotărârii instanței de judecată obligația pecuniară încă nu a fost executată, în hotărâre se va face referire la perioada exactă pentru care se adjudecă suma indicată în hotărâre și la faptul că dobânda de întârziere urmează a fi plătită la executarea efectivă a obligației.

Reclamatul solicită încasarea de la Tatiana Musteață a sumei de 20 000 lei cu titlu de datorie, 3 000 lei cu titlu de dobânzii contractuale, 41 400 lei cu titlu de penalității, 1 393,97 lei cu titlu de dobânzii de întârziere, 3 000 lei cu titlu de asistență juridică și suma de 1 974 lei și cheltuieli de plata taxei de stat.

Prin hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani din 4 iulie 2019, cererea de chemare în judecată depusă de S.R.L. „Capital Absolut”, a fost admisă parțial.

S-a încasat de la Tatiana Musteață în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Capital Absolut”, suma de 20 000 (două zeci mii) lei, cu titlu de datorie formată în baza contractului de împrumut, suma de 3 000 (trei mii) lei, cu titlu de dobânda contractuală, 1 379 (una mie șaptezeci și nouă) lei, 73 bani, cu titlu de dobânda de întârziere, suma de 731 (șapte sute treizeci și unu) lei,39 bani, cu titlul de cheltuieli de judecată suportate de reclamant pentru plata taxei de stat, suma de 150 (una sută cincizeci) lei, cu titlu de cheltuieli de judecată pentru citarea publică a pârâtei, 1 500 (una mii cinci sute) lei, cu titlu de cheltuieli suportate pentru asistență juridică.

În rest, pretențiile Societății cu Răspundere Limitată „Capital Absolut” către Tatiana Musteață cu privire la încasarea penalității și a cheltuielilor de judecată, s-au respins ca fiind neîntemeiate.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 22 iulie 2019, Musteață Tatiana a declarat cerere de apel solicitând, admiterea cererii de apel și casarea integrală a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă acțiunea integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2020, s-a respins cererea de apel depusă de Mustață Tatiana și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 4 iulie 2019.

La 16 martie 2020, Mustață Tatiana a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2020, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și transmiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivare, a reiterat că decizia instanței de apel, este neîntemeiată și adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural.

Recurentul a invocat că, instanța de apel în mod eronat a examinat cauza în procedura cererilor cu valoare redusă, nu a citat părțile și astfel nu i-a oferit posibilitatea legală de a-și dovedi poziția, nefiind respectat principiul contradictorialității și disponibilității în drepturi a participanților la proces.

Prima instanță a examinat cauza în procedură contencioasă, dar nu procedura cererilor cu valoare redusă, prevăzută de art. 276²⁻⁴ din codul de procedură civilă.

Recurentul consideră că instanța de apel nu a avut nici un temei legal de a examina cauza în procedura cererilor cu valoare redusă, atâta timp cât prima instanță a examinat cauza în procedură contencioasă.

Instanța de apel în mod discreționar a decis de a nu examina cererea de apel în procedură generală și ca urmare, a încălcat prevederile art.6 din Convenție.

Examinând cauza în procedura cererilor cu valoare redusă nu a asigurat dreptul apelantei de a fi prezentă la proces, și astfel, instanța a examinat cauza în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată, ceea ce conform articolului 432 alin. 3 lit. b) și alin. 4 din Codul de procedură civilă, constituie temei de casare a deciziei și remitere a cauzei la rejudecare.

Totodată, aprecierea probelor făcute de instanța de apel a fost arbitrară, fără a fi analizată minuțios dispoziția de plată prin care se indică eliberarea împrumutului.

Anume asupra acestor deficiențe apelanta a încercat să explice instanței că nu există acte confirmative ce ar demonstra primirea sumei de 20 000 de lei.

Aceste argumente au fost lăsate fără nici o apreciere atât de către instanța de fond, cât și de către instanța de apel, lăsând apelantei o impresie că nici nu a fost auzită, instanța de apel trecând în mod superficial asupra acestor circumstanțe, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului.

Circumstanțele expuse denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de art. 373 Cod de procedură civilă.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța menționează că, dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 23 ianuarie 2020.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cererea de recurs a fost declarată la 16 martie 2020, respectiv în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Astfel, la 18 mai 2020 instanța de recurs a comunicat intimatului copia recursului, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat de intimat la 20 mai 2020, și de către reprezentantul acestuia la 27 mai 2020, potrivit avizelor de recepție (f. d. 143-144).

La 29 mai 2020, S.R.L. „Capital Absolut”, reprezentat de avocatul Prepelița Mihaela a depus referință invocând că, instanța de apel corect a apreciat circumstanțele speței, a examinat cauza multiaspectual, obiectiv. S-a expus asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel, iar instanța a examinat probele prezentate de părți și le-a dat o apreciere justă.

Instanța de apel corect a examinat cauza, în procedură redusă, fără participarea părților.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 17 iunie 2020 recursul înaintat de Musteață Tatiana s-a declarat admisibil.

Potrivit art. 441 și art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând argumentele invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acestea este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2020 și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În baza art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele dosarului se atestă că obiectul acțiunii este, încasarea datoriei în mărime 65 793,97 lei.

Cauza în prima instanță a fost examinată în procedură contencioasă generală.

Instanța de apel examinând apelul a ajuns la concluzia că, prezenta acțiune cade sub incidența prevederilor art.276²- art.276⁴ al Codului de procedură civilă, fapt care nu implică obligația instanței de citare a părților, și ca urmare a examinat fondul nemijlocit al cauzei în procedură scrisă, în lipsa părților, iar în dispozitivul deciziei emise a indicat că aceasta nu se supune recursului și este definitivă și irevocabilă.

Colegiul lărgit apreciază critic modul și procedura în care a fost examinată cauza în ordine de apel, iar în susținerea poziției sale reține următoarele.

Cauza civilă în speță a fost inițiată la 25 mai 2018 în baza cererii de chemare în judecată înaintată de S.R.L. „Capital Absolut”.

Prin Legea nr. 17 din 05 aprilie 2018 (în vigoare din 01 iunie 2018) pentru modificarea și completarea unor acte legislative, *inter alia*, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, un capitolul nou cu privire la procedura în cazul cererilor cu valoare redusă.

Examinarea cauzei în prima instanță a avut loc în procedură contencioasă generală și a fost finalizată prin emiterea hotărârii din 4 iulie 2019.

În urma modificărilor introduse prin legea menționată supra, căile de atac în

procedura examinării acțiunilor cu valoare redusă au fost limitate, deciziile instanței de apel, fiind definitive și irevocabile de la pronunțare.

În corespundere cu prevederile art. 3 alin. (3) al Codului de procedură civilă, legea procedurală civilă care impune obligații noi, anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare nu are putere retroactivă.

Colegiul lărgit atestă că instanța de apel prin modificarea procedurii de examinare a cauzei din cea generală în cea scrisă, a încălcat prevederile art. 3 alin. (3) al Codului de procedură civilă, a acordat unei legi noi restrictive de drepturi o putere retroactivă, fapt prin care a anihilat dreptul la apărare a Tatianeii Musteață împotriva unei soluții defavorabile lui.

De fapt, în speță, examinarea fondului cauzei a avut loc doar într-o instanță, în cea de apel, părțile în mod nejustificat fiind lipsite de oricare cale de atac.

Articolul 6 al Convenției nu pretinde ca statele să creeze curți de apel și recurs. Cu toate acestea, în cazul în care un astfel de sistem a fost instituit, acesta se va aplica atât timp cât procedura internă acordă reclamantului un recurs juridic accesibil în fața unei instanțe naționale superioare (cauza *Chatellier vs. Franța*, hotărâre din 31 martie 2011, §§34- 43).

Totodată este de menționat că, efectul articolului 13 din Convenție este astfel încât să impună acordarea unei căi de atac interne pentru a putea remedia substanța unei „plângeri disputabile”, în conformitate cu prevederile Convenției și să ofere o redresare corespunzătoare.

În jurisprudența sa constantă Curtea reafirmă că articolul 13 din Convenție garantează existența în dreptul intern a unei căi de atac, care să permită prevalarea de drepturile și libertățile din Convenție, astfel cum sunt consacrate în aceasta. Prin urmare, această dispoziție are drept consecință impunerea unei căi de atac interne care permite instanței naționale competente să se pronunțe cu privire la conținutul unei „plângeri credibile” întemeiate pe Convenție și să ofere măsurile de reparație corespunzătoare, chiar dacă statele contractante beneficiază de o anumită marjă de apreciere cu privire la modul de a se conforma obligațiilor impuse de aceasta.

Așadar, reiterând cele expuse supra, Colegiul lărgit menționează că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2020 recurentului i-a fost încălcat dreptul de acces la o instanță prevăzut de art. 6 combinat cu art. 13 al Convenției.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale și nu pot fi corectate în această fază.

Or judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural.

În baza art. 432 alin.(4) din Codul de procedură civilă săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În concluzie, ținând cont de cele constatate, nu se poate reține respectarea normelor de drept procesual la examinarea cauzei din care motive în temeiul 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă instanța de recurs, va restitui cauza spre rejudecare în instanța

de apel.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural, care au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale părților în proces și deoarece eroarea judecătorească nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2020, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Musteață Tatiana.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2020, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată ”Capital Absolut” către Tatiana Musteață privind încasarea datoriei, dobânzii contractuale, penalității, dobânzii de întârziere, cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova

Galina Startulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari